PUBLICZNE GIMNAZJUM
im. Jana Pawła II
46-380 Dobrodzień, ul. Piastowska 17
tel. 034-35-75-536
REGON 531566609 NIP 576-14-28-754

Zasady bezpieczeństwa Publiczne Gimnazjum im.Jana Pawła II w Dobrodzieniu

WYPADKI OSÓB POZOSTAJĄCYCH POD OPIEKĄ SZKOŁY ORAZ PLACÓWKI

Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, o których była mowa w dotychczasowej treści nin. rozdziału, pozwala na zminimalizowanie ryzyka wypadku ucznia lub innej osoby pozostającej pod opieką szkoły lub placówki. Jak jednak wiadomo, całkowite uniknięcie powyższych wypadków nie jest możliwe – w przypadku ich zaistnienia na szkole i placówce oświatowej, a zwłaszcza na dyrektorze danej jednostki spoczywają określone obowiązki.

▸▸ Obowiązki pracownika szkoły lub placówki w razie wypadku oraz podmioty i osoby, które zawiadamia się o wypadku

§

Przepisy zawarte w § 40–52 rozp. MENiS z dn. 31.12.2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69), określają zasady i tryb postępowania w razie zaistnienia wypadku ucznia lub podopiecznego.

Zgodnie z § 40 wskazanego rozp., ***pracownik szkoły lub placówki***, który powziął wiadomość o wypadku ***jest obowiązany do niezwłocznego zapewnienia poszkodowanemu opieki, co wymaga w szczególności***:

- sprowadzenia fachowej pomocy medycznej, oraz
- udzielenia poszkodowanemu – w miarę możliwości – pierwszej pomocy.

Stosownie do treści § 41 ust. 1 cyt. rozp., ***o każdym wypadku zawiadamia się najszybciej jak to tylko jest możliwe***:

- rodziców (opiekunów) poszkodowanego,
- pracownika służby bhp,

- społecznego inspektora pracy,
- organ prowadzący szkołę lub placówkę,
- radę rodziców.

Uwaga!

Jeżeli doszło do wypadku ciężkiego, zbiorowego lub śmiertelnego należy niezwłocznie zawiadomić prokuratora oraz kuratora oświaty. Ponadto **o wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.**

W tym miejscu wyjaśnić trzeba, że ***za ciężki wypadek uważa się*** zdarzenie, w rezultacie którego nastąpiło bardzo poważne uszkodzenie ciała, takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do nauki albo trwałe istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Zbiorowym wypadkiem jest z kolei wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej 2 osoby.

Uwaga!

Wszelkie czynności związane z zawiadomieniem o wypadku wykonywane są przez dyrektora lub upoważnionego przez niego pracownika szkoły lub placówki (§ 41 ust. 4 cyt. rozp.).

Zabezpieczenie miejsca wypadku oraz powołanie zespołu powypadkowego

Zaistnienie wypadku ucznia lub podopiecznego wiąże się z *koniecznością powołania zespołu powypadkowego. Do czasu* jednak, *gdy to nie nastąpi* dyrektor szkoły lub placówki *zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.*

Jeżeli czynności zabezpieczających nie może wykonać dyrektor, **przeprowadza je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły lub placówki** (np. pracownik służby bhp, społeczny inspektor pracy lub pracownik przeszkolony w zakresie bhp).

Dla celów przeprowadzenia postępowania powypadkowego i sporządzenia dokumentacji powypadkowej *dyrektor szkoły lub placówki powołuje zespół powypadkowy* wyłaniając poszczególnych jego członków.

Skład zespołu powypadkowego tworzą pracownik służby bhp oraz społeczny inspektor pracy. Jeżeli z jakichkolwiek powodów udział w pracach zespołu jednej z wymienionych osób jest niemożliwy, dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły lub placówki przeszkolonego w zakresie bhp.

W przypadku, gdy w składzie zespołu powypadkowego nie może uczestniczyć pracownik służby bhp oraz społeczny inspektor pracy, **zespół tworzą: dyrektor i pracownik przeszkolony w zakresie bhp.**

Należy podkreślić, że *w pracach zespołu może uczestniczyć* przedstawiciel organu prowadzącego, reprezentant kuratora oświaty lub osoba delegowana przez radę rodziców.

Przewodniczącym zespołu powypadkowego powinien być pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma w składzie zespołu – społeczny inspektor pracy. W razie gdy w pracach zespołu nie uczestniczy żadna z wymienionych osób, przewodniczącego spośród pracowników szkoły lub placówki wyznacza dyrektor.

▸▸ Postępowanie powypadkowe oraz sporządzenie protokołu powypadkowego

Czynności wyjaśniające prowadzone przez zespół powypadkowy mają na celu ustalenie przyczyn i okoliczności wypadku. Czynności wyjaśniające *obejmują w szczególności*:

- oględziny miejsca wypadku oraz stanu technicznego maszyn i innych urządzeń, a także urządzeń ochronnych,
- badanie warunków nauki i pozostałych okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku,
- przesłuchanie poszkodowanego, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala oraz przesłuchanie świadków wypadku,
- zbieranie innych dowodów dotyczących wypadku, dokonania kwalifikacji prawnej wypadku oraz określenie wniosków i środków profilaktycznych.

Uwaga!

W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, podlegające odnotowaniu w protokole powypadkowym.

Do obowiązków przewodniczącego należy pouczenie poszkodowanego lub reprezentujących go osób o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego, czyli o prawie do zaznajomienia się z treścią protokołu i innymi materiałami postępowania powypadkowego oraz o prawie zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu.

Protokół powypadkowy sporządza się wg wzoru, stanowiącego załącznik nr 1 do nin. punktu. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor.

▸▸ Osoby upoważnione do zapoznania się z treścią protokołu powypadkowego oraz doręczenie tego protokołu

Z treścią protokołu powypadkowego, jak również z innymi materiałami zgromadzonymi w toku postępowania powypadkowego *zaznajamia się*:

1) poszkodowanego pełnoletniego,
2) rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.

Jeżeli realizacja obowiązku, o którym mowa w pkt 1, jest niemożliwa z powodu śmierci poszkodowanego lub ze względu na jego stan zdrowia, *z materiałami postępowania powypadkowego zapoznaje się jego rodziców* (opiekunów).

Protokół powypadkowy doręcza się odpowiednio osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego. Jeden egzemplarz protokołu pozostaje włączony do dokumentacji prowadzonej przez szkołę lub placówkę.

Protokół powypadkowy *doręcza się także* organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty, z tym że następuje to wówczas, gdy jeden z ww. podmiotów wystąpi z wnioskiem w tej sprawie.

▸▸ Tryb składania zastrzeżeń do ustaleń protokołu powypadkowego oraz konsekwencje rozpatrzenia zastrzeżeń

Jak wynika z brzmienia § 48 ust. 1 cyt. rozp., w *ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego* odpowiednio *poszkodowany pełnoletni lub rodzice* (opiekunowie) *mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu*.

Zastrzeżenia mogą dotyczyć wszystkich ustaleń poczynionych w protokole, a w szczególności:

- niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego,
- sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebranym materiałem dowodowym.

Zastrzeżenia do protokołu składa się w formie ustnej lub na piśmie skierowanym do przewodniczącego zespołu powypadkowego.

Kompetencje do rozpatrzenia zastrzeżeń posiada organ prowadzący szkołę lub placówkę.

W wyniku rozpatrzenia zastrzeżeń organ prowadzący może podjąć następujące działania:

- zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,
- powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

Prowadzenie rejestru wypadków oraz ustalenie niezbędnych środków profilaktycznych

Dyrektor szkoły lub placówki ma obowiązek dokumentowania zaistniałych wypadków uczniów oraz podopiecznych *w formie rejestru wypadków*. Rejestr wypadków powinien być prowadzony wg wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do nin. punktu.

Ważnym elementem profilaktyki wypadkowej *jest stosowanie odpowiednich środków niezbędnych do zapobieżenia wypadkom, z uwzględnieniem dotychczas zaistniałych zdarzeń*. W związku z tym dyrektor omawia z pracownikami szkoły lub placówki okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki profilaktyczne w wymaganym zakresie.

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA W CZASIE ZAWODÓW SPORTOWYCH ORAZ ZAJĘĆ REKREACYJNYCH

Obowiązki szkoły lub placówki w zakresie organizowania bezpiecznych zajęć sportowych

Okolicznościami, w których występuje relatywnie wysoki stopień ryzyka wypadkowego wśród uczniów są bez wątpienia zawody sportowe, w tym także zajęcia wychowania fizycznego. Rozdział 3 rozp. MENiS z dn. 31.12.2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach* (Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69) określa szczegółowe zasady dotyczące opieki nad uczniami w czasie zajęć sportowych oraz warunki techniczne, jakie powinny spełniać urządzenia i sprzęt wykorzystywane podczas tych zajęć.

Opieka nad uczniami w czasie zawodów sportowych; warunki techniczne sprzętu sportowego

§

Podstawowa zasada – wyrażona w § 30 wymienionego na wstępie rozp. – stanowi, że *uczniowie*, w czasie zawodów sportowych organizowanych przez szkołę lub placówkę, ***nie mogą pozostawać bez opieki osób do tego upoważnionych***.

Do obowiązków nauczyciela wychowania fizycznego należy ustalenie ***stopnia trudności i intensywności ćwiczeń, tak aby odpowiadały one aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczącego***. W tym celu powinien on przeprowadzić wstępną ocenę dyspozycji fizycznej pozostających pod jego opieką osób. Jeżeli w wyniku tej oceny okaże się, iż poziom sprawności i wydolności ćwiczących jest zróżnicowany, można podzielić ich na mniejsze grupy osób o zbliżonych możliwościach, zalecając jednocześnie odpowiednie zestawy ćwiczeń.

Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że **uczestnika zajęć uskarżającego się na dolegliwości zdrowotne zwalnia się w danym dniu z wykonywanych ćwiczeń, informując o tym jego rodziców** (opiekunów).

Warunkiem koniecznym w przypadku wykonywania *ćwiczeń* w czasie zajęć wychowania fizycznego lub zawodów sportowych ***jest prowadzenie ich z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących***. Prowadzący zajęcia zobowiązany jest poinformować ćwiczących o zasadach bezpiecznego użytkowania wszelkiego rodzaju urządzeń i sprzętu sportowego. Ponadto w salach i na boiskach, oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw ***umieszcza się tablice określające powyższe zasady***.

Obowiązkiem prowadzącego zajęcia jest zapoznanie osób biorących w nich udział z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach i zabawach.

Warto również wskazać, iż ***przed rozpoczęciem zajęć bramki i kosze do gry*** oraz inne urządzenia, których przemieszczanie się może stanowić zagrożenie dla zdrowia ćwiczących, ***mocuje się na stałe*** stosując środki zabezpieczające o odpowiedniej wytrzymałości, a także niepowodujące same z siebie zagrożenia dla ćwiczących.

Stan techniczny urządzeń i sprzętu sportowego jest sprawdzany przed każdymi zajęciami (§ 31 ust. 5 cyt. rozp.).

Obowiązki szkoły lub placówki w zakresie organizowania zajęć, imprez i wycieczek poza terenem danej jednostki

Organizując zajęcia, imprezy oraz wycieczki poza terenem szkoły (placówki) oraz przy ustalaniu ich programu ***należy określić liczbę opiekunów***, jak i ***sposób zorganizowania opieki***, co wymaga uwzględnienia niżej podanych kryteriów:

- wieku, stopnia rozwoju psychofizycznego, stanu zdrowia i ewentualnej niepełnosprawności powierzonych opiece szkoły lub placówki, *oraz*

Uczącym się pływać i kąpiącym się należy zapewnić stały nadzór ratownika lub ratowników **oraz ustawiczny nadzór opiekuna** (opiekunów) **ze strony szkoły lub placówki**.

Jeżeli w programie wycieczki ***przewidziano korzystanie z łodzi i kajaków, powinny być przestrzegane następujące zasady***:

- kajaki i łodzie wyposaża się w sprzęt ratunkowy,
- ze sprzętu pływającego mogą korzystać jedynie osoby przeszkolone w zakresie jego obsługi oraz posługiwania się wyposażeniem ratunkowym,
- bezwzględnie niedopuszczalne jest używanie łodzi i kajaków podczas silnych wiatrów.

Niezwykle istotną kwestią w zakresie przestrzegania bezpiecznych warunków – w odniesieniu do wycieczek organizowanych w okresie jesienno-zimowym – ***jest zakaz urządzania ślizgawek oraz lodowisk na rzekach, stawach, jeziorach oraz innych zbiornikach wodnych***.

Zajęcia na strzelnicy oraz ograniczenia w używaniu niektórych sprzętów sportowych

Odrębnym – a zarazem niezwykle istotnym – zagadnieniem jest kwestia zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie organizowanych przez szkołę zajęć na strzelnicy, podczas których uczniowie posługują się bronią sportową. W tym przypadku konieczne jest – przed przystąpieniem do strzelania – ***zaznajomienie uczniów z zasadami korzystania ze strzelnicy oraz bezpiecznego obchodzenia się z bronią***.

§ Zgodnie z § 39 rozp. MENiS z dn. 31.12.2002 r. ***niedopuszczalne jest wydawanie osobom pozostającym pod opieką szkoły*** (placówki) sprzętu, którego użycie może stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia – ***jeżeli szkoła nie może zapewnić warunków bezpiecznego korzystania z tego sprzętu***. Dotyczy to w szczególności sprzętów takich jak dysk, kula, młot, oszczep, łuk, szpada oraz sportowa broń strzelecka.

- specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać.

Obowiązki opiekuna wycieczki oraz środki ostrożności w czasie przebywania nad wodą

Zgodnie z § 33 ust. 1 cyt. rozp., opiekun wycieczki sprawdza stan liczbowy jej uczniów:
- przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu,
- w czasie zwiedzania,
- przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego.

Niedopuszczalne jest realizowanie wycieczek podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi.

Jeżeli w trakcie wycieczki podopieczni szkoły (placówki) będą korzystać z kąpielisk i pływalni, należy ich zaznajomić z zasadami bezpiecznego przebywania nad wodą. Osoby pozostające pod opieką danej jednostki oświatowej mogą ***pływać i kąpać się wyłącznie na kąpieliskach oraz pływalniach spełniających warunki bezpieczeństwa***, o których mowa w rozp. Prezesa RM z dn. 06.05.1997 r. *w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się oraz uprawiających sporty wodne* (Dz.U. Nr 57, poz. 358).

§

Powyższe rozp. określa przede wszystkim warunki, jakie powinny spełniać ***kąpieliska i pływalnie***, obowiązki organizatorów imprez i zawodów na wspomnianych obiektach, a także ***ustala minimalną normę zatrudnienia ratowników w zależności od rodzaju kąpieliska czy pływalni***.

Warto także zaznaczyć, iż zakazem kąpieli powinny być objęte obszary wodne, na których kąpiel jest niebezpieczna, a w szczególności położone przy śluzach, mostach, budowlach wodnych, portach, jak również szlaki żeglowne oraz wody o silnym zanieczyszczeniu i wirach.

Załącznik nr 1

wzór

PROTOKÓŁ POWYPADKOWY

1. Zespół powypadkowy w składzie:

   1) .....
   (imię i nazwisko, stanowisko)

   2) .....
   (imię i nazwisko, stanowisko)

   dokonał w dniach ..... ustaleń dotyczących okoliczności przyczyn wypadku, jakiemu w dniu ..... o godz. ..... uległ(a) .....

   .....
   (imię i nazwisko)

   z (wskazanie klasy lub innej jednostki podziału organizacyjnego osób pozostających pod opieką szkoły lub placówki) .....

   szkoły/placówki .....
   (nazwa i adres szkoły lub placówki)

   urodzony(a) ..... zamieszkały(a) .....

   .....
   (adres)

2. Rodzaj wypadku (śmiertelny, zbiorowy, ciężki) .....

   .....

3. Rodzaj urazu i jego opis .....
4. Udzielona pomoc .....
5. Miejsce wypadku .....
6. Rodzaj zajęć .....

   Opis wypadku – z podaniem jego przyczyn .....

   .....

   .....

   .....

   .....

   .....

7. Imię i nazwisko osoby sprawującej nadzór nad poszkodowanym w chwili wypadku .....

8. Czy osoba sprawująca bezpośrednią pieczę nad poszkodowanym była obecna w chwili wypadku w miejscu, w którym zdarzył się wypadek (jeżeli nie – podać, z jakiej przyczyny) .....

.....

9. Świadkowie wypadku:

1) .....

(imię i nazwisko, miejsce zamieszkania)

2) .....

3) .....

10. Środki zapobiegawcze . .....

.....

.....

11. Poszkodowanego, jego rodziców (prawnych opiekunów) pouczono o możliwości, sposobie i terminie złożenia zastrzeżeń.

Podpis pouczonych:

1) .....

2) .....

12. Wykaz załączników do protokołu, w tym ewentualnych zastrzeżeń, jeżeli złożono je na piśmie:

1) .....

2) .....

.....

13. Data podpisania protokołu: .....

Podpisy członków zespołu:

1) .....

2) .....

Podpis dyrektora oraz pieczęć szkoły lub placówki . .....

Potwierdzenie przez osoby uprawnione:

1) zaznajomienia się z protokołem i innymi materiałami postępowania powypadkowego: .....

.....

2) złożenia zastrzeżeń na piśmie: .....

.....

3) otrzymania protokołu: . .....

Regulamin rajdu rowerowego

RAJD ROWEROWY
Uczestnicy rajdu zobowiązani są do przestrzegania następujących zasad:

1. W czasie trwania rajdu wykonuje polecenia nauczyciela-opiekuna, uważa na umowne sygnały (ruchowe, dźwiękowe) przekazywane przez niego i bezwzględnie się do nich stosuje.
2. W czasie jazdy rowerem w kolumnie utrzymuje 2 metry odległości między rowerami, jedzie jeden za drugim, dostosowuje tempo jazdy do grupy, nie wyprzedza innych uczestników rajdu.
3. Jadąc trzyma obie ręce na kierownicy, wyjątkiem jest moment, gdy wskazuje zamiar skrętu w prawo lub w lewo.
4. Informuje jadących przed sobą uczestników o nadjeżdżającym z tyłu pojeździe.
5. W czasie poruszania się po drodze dla rowerów wydzielonej z chodnika (ul. Poznańska), jedzie prawą stroną tej trasy.
6. Przy pokonywaniu przejść dla pieszych, przechodzi przez nie przeprowadzając rower, a nie przejeżdża przez przejście!
7. W sytuacji, gdy jeden z uczestników musi się zatrzymać (np. uszkodzenie roweru) informuje o tym głośno, po czym zatrzymuje się. Pozostali uczestnicy również zatrzymują się pozostając w szyku kolumny.
8. W czasie postoju nie oddala się od grupy.
9. Rowery na postoju, w czasie zajęć, pozostawiamy ustawione jeden obok drugiego i zabezpieczone przed kradzieżą
10. Uczestnik rajdu zobowiązany jest posiadać:
    - Sprawny rower.
    - Kartę rowerową.
    - Odpowiedni do warunków pogodowych ubiór.
    - Plecak, w którym wozi posiłek, napój (nie siatkę ani torbę na kierownicę!)
11. Uczestnik rajdu przekazuje opiekunowi kontakt telefoniczny z rodzicami na czas trwania rajdu. W sytuacji niesprawnego roweru lub uszkodzenia go w stopniu uniemożliwiającym jazdę, rower zostaje zabezpieczony w najbliższym gospodarstwie i do odbioru go zobowiązani są rodzice uczestnika rajdu.

Wszystkie punkty regulaminu mają na celu zapewnienie pełnego bezpieczeństwa uczestnikom rajdu i muszą być przez nich przestrzegane!

DYREKTOR GIMNAZJUM
Dawid Dzikowicz

Regulamin wycieczki jednodniowej

Wycieczka jednodniowa
Uczestnik wycieczki zobowiązany jest do przestrzegania wszystkich poniższych punktów regulaminu:

1. Wykonuje polecenia nauczyciela - opiekuna.
2. Nie oddala się samodzielnie od grupy.
3. Punktualnie przychodzi na miejsce zbiórek.
4. W autokarze w czasie jazdy nie wstaje z miejsca, nie hałasuje, nie śmieci.
5. Na postojach nie przebiega przez ulicę, nie oddala się od parkingu.
6. Przebywając w określonych obiektach np. muzeum, basen, kino - przestrzega regulaminu tych miejsc.
7. Ponosi odpowiedzialność za wyrządzone szkody.
8. Zachowuje się tak, aby nie stworzyć zagrożenia utraty zdrowia lub życia swojego i pozostałych uczestników wycieczki.

DYREKTOR GIMNAZJUM
mgr Aleta Pezkowicz

Regulamin wycieczki kilkudniowej

Wycieczka kilkudniowa
Uczestnicy wycieczki zobowiązani są do przestrzegania następujących zasad:

1. W czasie jazdy autokarem:
   - Nie wolno opuszczać swojego miejsca, wstawać, chodzić po autokarze.
   - Nie wolno wyrzucać przez okno resztek jedzenia, opakowań itp.
   - Należy dbać o porządek wokół swojego miejsca, a śmieci wyrzucać do kosza lub woreczka foliowego.
   - Na postojach nie wolno przebiegać przez ulicę, oddalać się od parkingu.
   - W razie potrzeby uczestnik zobowiązany jest zabierać ze sobą aviomarin i w odpowiednim czasie go zażywać.
2. Podczas zwiedzania:
   - Należy przestrzegać regulaminu obowiązującego w zwiedzanym obiekcie.
   - Należy stosować się do poleceń przewodników i opiekunów grupy.
   - Pod żadnym pozorem nie wolno samodzielnie oddalać się od grupy.
   - Należy punktualnie przybywać na ustalone wcześniej miejsce zbiórki.
   - Ubranie uczestnika wycieczki musi być dostosowane do warunków pogodowych.
3. Na szlaku:
   - Bezwzględnie przestrzegać poleceń przewodnika.
   - Chodzić tylko wyznaczonymi szlakami.
   - Nie oddalać się od grupy.
   - Nie hałasować, uważnie słuchać tego co opowiada przewodnik.
4. W ośrodku noclegowym:
   - Należy przestrzegać obowiązującego w miejscu noclegu regulaminu.
   - Po godzinie 22.00 nie wolno opuszczać swojego pokoju, hałasować, trzaskać drzwiami.
   - Należy dbać o porządek w pokoju i łazience.
   - Kulturalnie spożywać posiłek, zawsze pozostawiać po sobie porządek na stole.
   - Wyjeżdżając pozostawić miejsce noclegu w takim stanie jak je zastaliśmy.
   - Uczestnik wycieczki odpowiada za wyrządzone szkody materialne.

DYREKTOR GIMNAZJUM
mgr Ewa Dzikowska